

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 1634/3
Praha 4
140 21

Č. j. MV-149289-5/VS-2016

Praha 10. února 2017

Počet listů: 6

Přílohy: 0

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 13/2017

- I. **Změna jména a příjmení nezletilého dítěte**
- II. **Změna příjmení dítěte, které bylo svěřeno do některé z forem náhradní rodinné péče**
- III. **Změna příjmení nezletilého dítěte za trvání manželství**

- zrušení Informace č. 2/2009 ze dne 29. dubna 2009

I. Změna jména a příjmení nezletilého dítěte

Institut změny jména a příjmení upravuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o matrikách“), a to v ustanovení § 72 a násl.

Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců. Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to *vážný důvod*.

V případě změny jména nebo příjmení nezletilého dítěte zákon o matrikách vychází z toho, že tato změna je tak podstatnou věcí při výkonu rodičovské odpovědnosti, že se na ní rodiče musí vždy dohodnout, tj. oba rodiče s ní musí vyslovit souhlas. Pokud se tak nestane, souhlas druhého rodiče se změnou jména nebo příjmení dítěte může být nahrazen pravomocným rozhodnutím soudu (§ 76 odst. 2 zákona o matrikách). Tento soud však není oprávněn rozhodovat o tom, zda se změna jména nebo příjmení nezletilého dítěte povolí či nepovolí. Soud tímto rozhodnutím pouze nahrazuje souhlas druhého rodiče s podáním žádosti o změnu jména či příjmení dítěte. Druhý rodič i nadále zůstává účastníkem správního řízení ve věci změny jména nebo příjmení dítěte.

Dle ustanovení § 76 odst. 4 zákona o matrikách není třeba písemný souhlas druhého rodiče nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas předkládat, pokud druhý rodič zemřel; v tom případě se k žádosti přiloží jeho úmrtní list, anebo pokud byl druhý rodič rodičovské odpovědnosti zbaven nebo byl výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven; v tom případě se k žádosti přiloží pravomocný rozsudek, nebo není známo místo trvalého pobytu druhého rodiče.

O žádosti o povolení změny jména nebo příjmení u nezletilých dětí rozhoduje matriční úřad v místě trvalého pobytu dítěte. Pokud nezletilé dítě není na území České republiky přihlášeno k trvalému pobytu, je příslušný k projednání žádosti matriční úřad podle místa posledního trvalého pobytu na území České republiky. Pokud není ani takový pobyt, je příslušný k projednání žádosti Úřad městské části Praha 1.

Matriční úřad rozhoduje o povolení změny jména nebo příjmení ve správním řízení. Nevyhoví-li matriční úřad žádosti o povolení změny jména nebo příjmení, vydá zamítavé správní rozhodnutí, proti kterému se lze odvolat k příslušnému krajskému úřadu, popřípadě Magistrátu hlavního města Prahy, jde-li o rozhodnutí úřadu městské části hlavního města Prahy, nebo magistrátu města Brna, Ostravy a Plzně, jde-li o rozhodnutí úřadu městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, popřípadě podat správní žalobu k soudu.

V případě, že byl souhlas druhého rodiče k podání žádosti o změnu jména nebo příjmení nahrazen soudem a matriční úřad změnu jména nebo příjmení dítěte povolil, může druhý rodič dítěte proti rozhodnutí matričního úřadu podat v zákonné lhůtě odvolání, neboť je i nadále účastníkem správního řízení.

Dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. g) zákona o matrikách, musí být k žádosti o povolení změny jména nebo příjmení přiložen souhlas fyzické osoby starší 15 let, jde-li o změnu jejího jména, popřípadě jmen nebo příjmení.

Vzhledem k tomu, že dle ustanovení § 806 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 400/2016 Sb., (dále jen „NOZ“), dává dítě starší 12 let svůj souhlas s osvojením, jsme toho názoru, že i dítě starší 12 let by mělo mít v uvedeném případě právo se ke změně svého jména nebo příjmení vyjádřit, a toto vyjádření by mělo být chápáno jako jeden ze základních podkladů pro vydání rozhodnutí.

Požadavek zjištění názoru nezletilého dítěte, které je účastníkem řízení, stanoví § 29 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto ustanovení vyplývá, že v řízení, jehož účastníkem je nezletilé dítě, které je schopno formulovat své názory, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn názor nezletilého dítěte ve věci. Za tím účelem správní orgán poskytne dítěti možnost, aby bylo slyšeno buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce nebo příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Vyžaduje-li to zájem dítěte, lze jeho názor zjistit i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte. V takovém případě správní orgán k úkonu přibere jinou vhodnou dospělou

osobu. K názoru dítěte správní orgán přihlíží s přihlednutím k jeho věku a rozumové vyspělosti.

Dále lze vycházet zejména z ustanovení § 72 odst. 4 zákona o matrikách, které stanoví, že změna jména nebo příjmení se nepovolí, jestliže by byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.

Rovněž lze využít ustanovení § 31 NOZ, které stanoví, že se má za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.

Za vydání povolení změny příjmení hanlivého, výstředního, směšného, zkomoleného, cizojazyčného nebo na dřívější příjmení se vybere správní poplatek ve výši 100,- Kč; za vydání povolení změny jména nebo příjmení v ostatních případech se vybere správní poplatek 1000,- Kč (položka 11 sazebníku uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů).

II. Změna příjmení nezletilého dítěte, které bylo svěřeno do poručnické/pěstounské péče

Ustanovení § 878 odst. 2 NOZ, stanoví, že nemá-li žádný z rodičů rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven, anebo je-li rodičovská odpovědnost rodičů dotčena některým z uvedených způsobů, ale každého jinak, jmenuje soud dítěti **poručníka**, kterému náleží povinnosti a práva rodičů nebo jejich výkon na místě rodičů.

Institut poručenství upravuje ustanovení § 928 a následující NOZ. Podle ustanovení § 928 odst. 2 NOZ má poručník vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. S ohledem na osobu poručníka nebo poměry dítěte, jakož i s ohledem na to, z jakého důvodu rodiče nemají všechny povinnosti a práva, může být výjimečně okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak.

Poručenství zaniká, nabude-li alespoň jeden z rodičů poručence rodičovskou odpovědnost, popřípadě nabude-li schopnost ji vykonávat. Poručenství rovněž zaniká, nabude-li dítě svéprávnosti, nebo je-li osvojeno.

Dále, ustanovení § 934 odst. 1 NOZ stanoví, že každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. K právnímu jednání poručníka, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se nepřihlíží.

Změna příjmení nezletilého dítěte není běžnou záležitostí týkající se dítěte. Poručník tedy musí požádat příslušný soud o souhlas s podáním žádosti o povolení změny příjmení dítěte. Po schválení soudem může ustanovený poručník nezletilého jakožto jeho zákonný zástupce ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 zákona o matrikách podat žádost o povolení změny jeho příjmení.

Institut pěstounství upravuje NOZ v ustanoveních § 985 a násl. Ustanovení § 985 odst. 1 NOZ stanoví, že nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi.

Ustanovení § 966 odst. 2 NOZ stanoví, že **pěstoun** při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. Má povinnost informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech. Vyžadují-li to okolnosti, stanoví další povinnosti a práva pěstouna soud.

Pěstounská péče zaniká nejpozději, nabude-li dítě svéprávnosti, jinak jeho zletilostí.

Změna příjmení nezletilého dítěte není běžnou záležitostí týkající se dítěte. Pěstoun/pěstouni proto musí požádat příslušný soud o souhlas s podáním žádosti o povolení změny příjmení dítěte, pokud rodiče dítěte takovou žádost nepodají.

I v případě správního řízení ve věci změny příjmení nezletilého dítěte, které bylo svěřeno do některé z forem náhradní rodinné péče, by mělo být vyjádření dítěte k zamýšlené změně příjmení chápáno jako jeden ze základních podkladů pro vydání rozhodnutí (viz bod I. této Informace). V případě, že se jedná o dítě starší 15 let, musí být k žádosti o povolení změny příjmení přiložen jeho souhlas (§ 76 odst. 1 písm. g) zákona o matrikách).

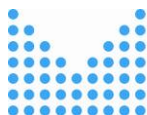
V případě výše uvedených forem náhradní rodinné péče se nejedná o trvalý právní vztah mezi poručníkem/pěstounem a dítětem, ale o vztah časově omezený. V těchto případech proto doporučujeme velmi pečlivě zvažovat povolení změny příjmení dětem, které byly do některé z výše uvedených forem náhradní rodinné péče svěřeny.

Správní poplatek ve výši 100,- Kč vybere matriční úřad za povolení změny příjmení dítěte svěřeného do náhradní rodinné péče na příjmení poručníka nebo pěstouna, na společné příjmení poručníků nebo pěstounů anebo na příjmení dohodnuté pro jejich vlastní děti, pokud poručníky nebo pěstouny jsou prarodiče nebo sourozenci rodičů nezletilého dítěte (bod 3. poznámek uvedených u položky 11 sazebníku uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů)

III. Změna příjmení nezletilého dítěte za trvání manželství

Ve věci změny příjmení nezletilého dítěte za trvání manželství, po konzultaci s Ministerstvem spravedlnosti, které je gestorem NOZ, sdělujeme tento právní názor.

Změna příjmení nezletilého dítěte je možná i poté, kdy bylo příjmení tohoto dítěte určeno na základě dohody rodičů při uzavření manželství. Změnu příjmení je třeba považovat obecně za možnou, což plyne již z ústavně zakotveného pravidla, že každý může činit, co není zákonem zakázáno. Zákon v tomto směru nemusí výslovně

upravovat všechny případy, kdy může ke změně příjmení dojít. Zákon této možnosti může stanovit pouze meze (viz např. § 72 odst. 4 zákona o matrikách), popřípadě postup pro její realizaci.

NOZ stanoví toliko způsob určení příjmení dítěte (§ 860 až 862 a § 864) a některé podmínky pro jeho změnu ve zvláštních případech (§ 863). Tato úprava však nijak nevylučuje pozdější změnu příjmení, která se může v daném případě realizovat při splnění dalších zákonných podmínek (zejména § 72 zákona o matrikách).

Příklad č. 1

Snoubenci se při uzavření manželství dohodli, že budou každý užívat své dosavadní příjmení (tj. Novák – Dvořáková) a děti ponесou společné příjmení po muži, tj. Novák – Nováková, a to v souladu s ustanovením § 660 písm. b) a § 661 odst. 1 NOZ.

Následně tito manželé požadují změnu příjmení jejich již narozených nezletilých dětí na příjmení po matce, tj. Dvořák – Dvořáková. V takovém případě není dle našeho názoru právní opora pro zamítnutí takové žádosti, když děti ponесou příjmení jednoho z rodičů (v souladu s ust. § 860 NOZ).

Upozorňujeme však, že případné další děti narozené z tohoto manželství ponесou příjmení podle stávající dohody v oddacím listu manželů, tj. Novák – Nováková (tj. tato dohoda je neměnná). Po narození těchto dětí je však možné opět požádat o změnu jejich příjmení ve správním řízení na příjmení po matce, tj. Dvořák – Dvořáková.

Příklad č. 2

Snoubenci (Holý, Procházková) se při uzavření manželství dohodli na společném příjmení po muži, tj. Holý – Holá, a žena prohlásila, že bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat příjmení předchozí (tj. Holá Procházková), a to v souladu s ustanovením § 660 písm. c) NOZ. Děti narozené z tohoto manželství ponесou příjmení určené dohodou rodičů při uzavření manželství, tj. Holý – Holá.

Následně tito manželé požadují změnu příjmení jejich již narozených dětí na příjmení matky, se kterým vstupovala do manželství, tj. Procházka – Procházková. Uvedená změna příjmení není možná, neboť muž, žena i děti nesou společné příjmení Holý - Holá, na němž se dohodli při uzavření manželství. Mohou požádat pouze o povolení změny tohoto společného příjmení za podmínek stanovených zákonem o matrikách.

Zároveň v tomto případě upozorňujeme, že ani pro změnu příjmení těchto dětí na příjmení Holý Procházka – Holá Procházková není právní opora, neboť uvedené vylučuje ustanovení § 70 odst. 1 zákona o matrikách, které stanoví podmínky, kdy může státní občan České republiky užívat více příjmení. Na uvedené případy nelze aplikovat ani ustanovení § 70 odst. 1 písm. d) zákona o matrikách, když uvedené se vztahuje na případy, kdy *při narození* dítě nabylo příjmení po rodičích/rodiči, kteří jsou oprávněni užívat více příjmení. Uvedené by bylo z tohoto důvodu zjevným obcházením zákona.

V problematice změny příjmení za trvání manželství rovněž odkazujeme na bod 7. Zázpisu z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. 10. 2015 v IVS v Benešově (rozesláno pod č. j. MV-17888-64/VS-2015).

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy, Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

JUDr. Václav Henych
ředitel odboru

Vyřizuje: Mgr. Jitka Sedláčková
tel. č.: 974 817 443
e-mail: jitka.sedlacikova@mvcz.cz

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy